

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ISABEL ALLENDE

Suma zilelor

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
RALUCA POPESCU

ISABEL ALLENDE
LA SUMA DE LOS DÍAS
© Isabel Allende, 2007
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2011, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALLENDE, ISABEL

Suma zilelor / Isabel Allende; trad.: Cornelia Rădulescu. -
București: Humanitas Fiction, 2011
ISBN 978-973-689-392-6

I. Rădulescu, Cornelia
821.134.2(83)-31=135.1

Muza capricioasă a dimineții

Nu dramele mi-au lipsit din viață, am material din belșug ca să scriu, totuși ziua de 7 ianuarie mă găsește neliniștită. Azi-noapte n-am putut să dorm, vântul urla printre stejari și zgâlțâia ferestrele casei, încununare a diluviului din ultimele săptămâni. Mai multe cartiere din comitat s-au inundat cu totul, pompierii nu mai pridideau cu acest dezastru de proporții, oamenii ieșeau în stradă, în apa până la brâu, încercând să salveze ce puteau din calea torențului. Pe bulevardele principale plutea mobilă, câteva animale de companie zăpăcite așteptau să fie salvate de pe capota mașinilor scufundate, în timp ce reporterii immortalizau din elicopter scenele acestei ierni din California, care semăna mai curând cu un uragan din Louisiana. Au fost cartiere în care nu s-a putut circula cu zilele, iar când ploaia a stat și s-a văzut magnitudinea pagubelor, au fost aduși imigranți latino care s-au apucat să scoată apa și gunoiul cu mâinile goale. Casa noastră, cocoțată pe o colină, primește din plin vântul ce îndoiaie palmierii și uneori smulge din rădăcini copacii mai orgolioși, care nu-și pleacă fruntea, în schimb e la adăpost de inundații. Câteodată, în toiul furtunii, valurile capricioase acoperă unicul drum de acces: atunci, claustrați, privim de sus spectacolul neobișnuit al golfului furios.

Îmi place sihăstria asta forțată din timpul iernii. Locuiesc în comitatul Marin, în nordul orașului San Francisco, la douăzeci de minute de podul Golden Gate, între coline aurii pe timp de vară și verde-smarald iarna, pe malul de vest al uriașului golf. În zilele senine zărim în depărtare alte două poduri, linia difuză a porturilor Oakland și San Francisco, vapoarele grele de marfă,

sute de ambarcațiuni cu vele și pescărușii asemenea unor batiste albe. În mai își fac apariția primii surferi curajoși, care alunecă rapid pe apă, sperându-i pe bunicii asiatici care pescuiesc pe stânci. De pe Oceanul Pacific nu se vede intrarea îngustă în golf, învăluit dimineața în ceață; marinarii de pe vremuri treceau mai departe, nebănuind splendoarea ascunsă un pic mai spre uscat. Acum intrarea e încununată de elegantul Golden Gate, cu splendidele sale turnuri roșii. Apă, cer, coline și păduri; acesta e peisajul meu.

Dar nu vijelia de sfârșit de lume și nici răpăiala grindinei pe acoperiș m-au trezit azi-noapte, ci neliniștea că, inevitabil, vine ziua de 8 ianuarie. De douăzeci și cinci de ani încoace este data la care încep să scriu o nouă carte, mai curând din superstiție decât din spirit de disciplină: mă tem că, dacă o încep în altă zi, cartea va fi un eșec, sau că, dacă las să treacă 8 ianuarie fără să scriu, n-am s-o mai pot face tot anul. Ianuarie vine după niște luni în care nu am scris, în care am trăit deschisă către ceilalți, în agitația lumii, călătorind, promovându-mi cărțile, ținând conferințe, înconjurată de oameni, vorbind prea mult. Gălăgie. Mi se face frică să nu fi surzit, să nu mai fiu în stare să ascult liniștea. Căci fără liniște am încurcat-o. M-am ridicat de mai multe ori, am trecut dintr-o cameră în alta sub diferite pretexte, încotoșmănată în vechea haină de cașmir a lui Willie, atât de purtată, că mi-a devenit ca o a doua piele, am băut mai multe căni de ciocolată fierbinte și mi-am muncit mintea cu ce-aveam să scriu peste câteva ore, până mă lua frigul și mă întorceam în patul în care Willie, binecuvântat să fie, sforăia de mama focului. Lipită de spinarea sa goală, îmi strecuram picioarele înghețate printre cele lungi și tari ale sale, aspirându-i mirosul surprinzător de bărbat tânăr, care nu s-a schimbat cu trecerea anilor. Nu se trezește niciodată când mă lipesc de el, doar atunci când mă dezlipesc; s-a obișnuit cu corpul meu, cu insomniile mele și cu coșmarurile mele. Oricât de mult m-aș plimba noaptea, nu se trezește nici Olivia, care doarme pe o băncuță la picioarele patului. Nimic nu-i strică somnul acestei cățele tâmpite, nici șoarecii care ies uneori din găurile lor, nici mirosul sconșilor în

călduri, nici spiritele care șoptesc în întuneric. Dacă un dement înarmat cu un topor ne-ar ataca, ea ar afla ultima. Când ne-a sosit în casă era o javră amărâtă, adunată de societatea de protecție a animalelor de la o groapă de gunoi, avea o labă și mai multe coaste rupte. O lună întreagă mi-a stat ascunsă printre pantofii din dulap, tremurând toată, dar încet-încet și-a revenit și într-o zi a ieșit de acolo cu urechile pleoștite și coada între picioare. Apoi am constatat că nu era bună de câine de pază: are somnul greu.

Furtuna s-a potolit în cele din urmă, de cum s-a crăpat de ziuă am făcut duș și m-am îmbrăcat, în vreme ce Willie, vărât într-un halat de șec matinal, se ducea la bucatărie. Mirosul de cafea proaspăt măcinată m-a învăluit precum o mângâiere: aromaterapie. Aceste rutine zilnice ne leagă mai mult decât focul pasiunii; când suntem departe unul de celălalt, ceea ce ne lipsește cel mai mult este acest dans discret. Avem nevoie să-l simțim pe celălalt în spațiul intangibil care e doar al nostru. O dimineață rece, cafea și pâine prăjită, timp pentru scris, o cățea care dă din coadă și iubitul meu; ce să ceri mai mult de la viață? După care Willie m-a îmbrățișat de rămas-bun, că eu porneam într-o lungă călătorie. „Baftă“, mi-a șoptit ca în fiecare an în ziua aceasta, iar eu mi-am luat paltonul și umbrela, am coborât șase trepte, am trecut pe lângă piscină, am traversat șaptesprezece metri de grădină și am ajuns la căsuța unde scriu, maghernița mea. Și iată-mă aici.

Abia am apucat să aprind o lumânare, care stă mereu aprinsă în timp ce scriu, când m-a sunat Carmen Balcells, agenta mea, de la Santa Fe de Segarra, sătucul cu capre zălude de lângă Barcelona, unde s-a născut. Și unde cică vrea să-și petreacă în liniște anii ei copti, dar, cum energia o dă afară din casă, cumpără satul casă după casă.

— Citește-mi prima frază, mi-a cerut ca o mamă bună.

I-am mai explicat încă o dată diferența de nouă ore între California și Spania. Nici gând încă de prima frază.

— Scrie niște amintiri, Isabel.

— Păi, le-am mai scris, ai uitat?

— Asta a fost acum treisprezece ani.

— Familiei mele nu-i place să se vadă expusă, Carmen.

— Nu te gândi la asta. Tu trimite-mi o scrisoare de două-trei sute de pagini și de rest mă ocup eu. Dacă e să alegă între a spune o poveste și a-și ofensa rudele, orice scriitor profesionist alege prima variantă.

— Ești sigură?

— Absolut.

PARTEA ÎNTÂI

Apele cele mai negre

În a doua săptămână a lui decembrie 1992, imediat ce s-a oprit ploaia, ne-am dus, toată familia, să-ți risipim cenușa, Paula, conform instrucțiunilor pe care le-ai lăsat într-o scrisoare scrisă cu mult timp înainte de a te îmbolnăvi. De cum i-am anunțat, soțul tău, Ernesto, a venit de la New Jersey, iar taică-tău, din Chile. Au apucat să-și ia rămas-bun de la tine, care dormeai sub un cearșaf alb, înainte de a fi incinerată. Pe urmă ne-am adunat în biserică să ascultăm slujba și să plângem împreună. Tatăl tău trebuia să se întoarcă în Chile, însă a așteptat să stea ploaia, iar două zile mai târziu, când soarele și-a făcut timid apariția, am plecat, toată familia, în trei mașini, la pădure. Taică-tău mergea înainte, arătându-ne drumul. Nu cunoaște regiunea, dar o cutreierase în zilele din urmă ca să caute locul potrivit, cel pe care l-ai fi preferat tu. Sunt multe locuri frumoase, aici natura e darnică, dar printr-una din coincidențele acelea de-acum obișnuite în ce te privește, fiica mea, ne-a dus drept la pădurea în care mă plimbam eu ca să-mi mai potolesc furia și durerea provocate de boala ta, la locul unde m-a dus Willie la picnic imediat după ce ne-am cunoscut, la locul în care tu și Ernesto vă plimbați de mână atunci când veneați la noi, în California. Taică-tău a intrat în parc, a străbătut o jumătate de drum, a oprit mașina și ne-a făcut semn să venim. Ne-a dus exact la locul pe care l-aș fi ales și eu, căci mă dusesem de multe ori acolo să mă rog pentru tine: un pârâu înconjurat de arbori înalți de sequoia, ale căror coroane formau cupola unei catedrale verzi. O ceață fină estompa contururile lumii; lumina se strecura cu greu printre copaci, dar frunzele ude străluceau. Din pământ se ridica o aromă intensă de humus și mărar. Ne-am

oprit pe malul unui mic lac străjuit de stânci și trunchiuri căzute. Serios, slab, dar fără lacrimi, căci le vărsase pe toate, Ernesto purta urna de ceramică în care era cenușa ta. Oprisem puțină într-o cutiuță de porțelan, ca s-o păstrez mereu pe altarul meu. Fratele tău, Nico, era cu Alejandro în brațe, iar Celia, cumnata ta, o avea la piept pe Andreea, care era doar un bebeluș. Eu aveam un buchet de trandafiri, pe care i-am aruncat, unul câte unul, în apă. Apoi, pe rând, toți, chiar și Alejandro cel de trei anișori, am scos câte un pumn de cenușă din urnă și am lăsat-o să cadă peste apă. Cenușa a plutit o clipă printre trandafiri, dar cea mai mare parte s-a lăsat imediat la fund ca un nisip alb.

— Ce-i asta? a întrebat Alejandro.

— Mătușa ta Paula, i-a răspuns maică-mea, suspinând.

— Nu seamănă, a spus el nedumerit.

Am să-ți povestesc tot ce ni s-a întâmplat începând cu anul 1993, când ne-ai părăsit, și mă voi limita la familie, pentru că asta te interesează. N-am să vorbesc despre copiii lui Willie: Lindsay, pe care aproape că nu-l cunosc, l-am văzut de vreo zece ori și n-am trecut de o politețe indispensabilă, și Scott, pentru că nu vrea să apară în aceste pagini. Ție ți-era tare drag mucosul ăsta singuratic și costeliv, cu ochelari groși și plete neșesălate. Acum a ajuns ditamai bărbatul de douăzeci și opt de ani, seamănă cu Willie și îl cheamă Harleigh; „Scott“ și-a zis el însuși la cinci ani, pentru că-i plăcea numele, pe care l-a folosit îndelung; abia în adolescență și l-a recuperat pe cel real.

Prima care-mi vine în minte și în inimă e Jennifer, singura fiică a lui Willie, care la începutul acestui an a fugit pentru a treia oară din spital, unde ajunsese ca să se vindece de încă o infecție osoasă, peste multele pe care le-a tras în scurta ei viață. Poliția nici măcar nu s-a ostenit s-o caute, sunt prea multe cazuri de acest fel, iar de data asta relațiile lui Willie cu justiția n-au folosit la nimic. Medicul, un filipinez înalt și discret, care a salvat-o prin pură perseverență când a ajuns la spital topită de febră și o cunoștea pentru că îi fusese dat s-o îngrijească și mai devreme, i-a explicat lui Willie că fata trebuia găsită cât mai repede, căci altfel murea. Cu doze masive de

antibiotice timp de mai multe săptămâni se mai putea salva, i-a spus, dar trebuia evitată o recădere, care ar fi fost fatală. Ne aflam într-o sală cu pereți galbeni, scaune din plastic și afișe cu mamografii și analize de SIDA, plină de pacienți care făceau coadă la Urgențe. Medicul și-a scos ochelarii rotunzi cu rame metalice, i-a șters cu un șervețel de hârtie și a răspuns prudent întrebărilor noastre. Nu-i eram simpatici nici Willie, nici eu; credea că sunt mama lui Jennifer. În ochii lui, noi eram de vină, o neglijasem, iar acum, când era prea târziu, veneam la el spășiți. Nu ne-a dat amănunte, erau informații confidențiale, însă Willie a aflat că, în afară de oasele ajunse fragile precum așchiile și multiplele infecții, fiică-sa avea probleme grave cu inima. De nouă ani de zile Jennifer se încăpățâna să se joace cu moartea.

O văzuserăm în săptămânile din urmă la spital, legată de pat ca să nu-și smulgă perfuziile în delirul febrei. Era dependentă de toate drogurile cunoscute, de la tutun la heroină, nu știu cum de-i rezista corpul la atâtea excese. Pentru că n-au găsit nici o venă sănătoasă ca să-i injecteze medicamentele, i-au pus o perfuzie într-o arteră pectorală. După o săptămână au scos-o de la terapie intensivă și au mutat-o într-un salon de trei paturi, n-au mai legat-o și n-au mai supravegheat-o ca până atunci. O vizitam zilnic, îi aduceam tot ce-mi cerea, parfumuri, cămăși de noapte, muzică, dar totul dispărea. Bănuiesc că era vorba de amicii ei, care veneau la ore târzii să-i aducă droguri, iar ea îi plătea cu ce-i aduceam, că bani nu avea. I se administra metadonă, ca să suporte abstenența, dar ea-și injecta în perfuzie tot ce-i aduceau furnizorii. Mi s-a întâmplat să o spăl de câteva ori. Gleznele și picioarele îi erau umflate, era plină de vânătăi, de gâlme, urme de ace infectate, cicatrici, pe spate avea o cusătură ca de pirat. „O lovitură de cuțit“, a sunat explicația ei laconică.

Fiica lui Willie fusese o copilă blondă cu ochi mari și albaștri, ca ai lui taică-său, dar au rămas puține fotografii de atunci și nimeni nu-și mai amintește că a fost eleva cea mai bună din clasă, cuminte și curată. Părea eterică. O cunoscusem în 1988, la puțin timp după instalarea mea în California ca să trăiesc cu Willie, când încă era frumoasă, cu toate că avea de-acum privirea aceea care se eschiva și ceața aceea înșelătoare care o învăluia ca un halou întunecat.

Exaltată de proaspătul meu amor pentru Willie, n-am fost alarmată că într-o duminică de iarnă m-a dus la o închisoare situată în partea răsăriteană a golfului San Francisco. Am așteptat destul de mult într-o curte neprimitoare, stând la coadă împreună cu alți vizitatori, majoritatea negri și hispanici, până s-a deschis grilajul și ne-au dat voie să pătrundem într-o clădire lugubră. Acolo au despărțit bărbații de femei și copii. Nu știu care a fost experiența lui Willie, dar vă spun ce am pățit eu: o matroană în uniformă mi-a confiscat geanta, m-a împins după o perdea și și-a vârât mâinile pe unde nu îndrăznise încă nimeni să o facă, și asta cu o bruschețe mai mult decât necesară – poate că accentul meu mă făcuse suspectă. Din fericire, o țărancă din Salvador, care venise și ea în vizită, mă prevenise la coadă să nu fac scandal ca să nu agravez lucrurile. În cele din urmă m-am reîntâlnit cu Willie într-un spațiu rezervat contactului cu deținutele, lung și îngust, despărțit de o plasă de sârmă ca pentru cotețul găinilor, dincolo de care stătea Jennifer. Era la închisoare de vreo două luni, era curată și bine hrănită, în comparație cu celelalte deținute părea o elevă într-o zi de duminică. Și-a primit tatăl cu o tristețe de neîndurat. În anii următori aveam să constat că plânga de fiecare dată în prezența lui Willie, nu știu dacă de rușine sau de ciudă. Willie m-a prezentat scurt: „o prietenă“, deși trăiam împreună de o bună bucată de vreme, apoi a rămas în fața plasei de sârmă cu brațele încrucișate și ochii în pământ. Îi observam de la câțiva pași, auzeam prin murmurul general frânturi din ce-și spuneau.

— De data asta, pentru ce?

— Știi deja, ce mă mai întrebi? Scoate-mă de aici, tati.

— Nu pot.

— Dar ești avocat!

— Ultima dată te-am prevenit că n-am să te mai ajut. Dacă ai ales viața asta, suportă consecințele.

Ea și-a șters lacrimile cu mâneca, dar acestea continuau să i se prelingă pe obraji în timp ce întreba de frații ei și de maică-sa. După scurt timp și-au spus la revedere, iar ea a fost condusă înapoi de aceeași femeie în uniformă care mă percheziționase mai devreme. Pe atunci mai avea un rest de inocență, însă șase ani mai târziu, când a fugit din spital din mâna medicului filipinez, nu mai rămăsese

nimic din fata pe care o cunoscusem la închisoare. La douăzeci și șase de ani parcă era o femeie de șaizeci.

Când am plecat, începuse să plouă și am alergat uzi learcă preț de două cvartale până la parcare unde ne lăsaserăm mașina. L-am întrebat de ce se purta atât de rece cu fiică-sa, de ce n-o înscria la un program de reabilitare în loc s-o lase la închisoare.

— Pentru că aici e mai sigur, mi-a răspuns.

— Dar nu poți face nimic? Trebuie să existe un tratament!

— Inutil, n-a acceptat niciodată să fie ajutată și nu pot s-o silesc, e majoră.

— Dacă ar fi fata mea, aș răsturna cerul și pământul ca s-o salvez.

— Nu e fata ta, a spus cu un fel de ranchiună surdă.

Pe atunci lui Jennifer îi dădea târcoale un june creștin, unul dintre acei alcoolici pocăiți prin cuvântul lui Christos și care se dedică religiei cu aceeași fervoare pe care o dedicau înainte băuturii. L-am zărit în zilele de vizită la închisoare, mereu cu Biblia în mână și pe buze cu surâsul plin de beatitudine al aleșilor Domnului. Ne saluta cu mila convenită celor care trăiesc în bezna păcatului, asta îl enerva la culme pe Willie, dar asupra mea avea efectul dorit: mă făcea să-mi fie rușine. E ușor să mă facă cineva să mă simt vinovată. Mă trăgea uneori deoparte ca să-mi vorbească, și-n timp ce-mi cita din Noul Testament – „Isus le-a spus atunci celor ce voiau să o lapideze pe femeia adulteră: cine se știe fără de păcat, acela să ridice primul piatra“ – eu mă uitam fascinată la dinții lui stricați și încercam să mă feresc de stropii de salivă. Nu știi ce vârstă o fi avut; dacă tăcea, părea foarte tânăr, cu mutra aia de greiere și pielea pistruiată, impresie care dispărea de cum se apuca să predice cu glas ascuțit și gesturi emfatic. Inițial voia s-o atragă pe Jennifer în rândurile celor drepti prin logica credinței, la care ea era total imună. Apoi a ales să-i facă mici cadouri, obținând oarece rezultate: pentru un pachet de țigări, citea cuminte din cărțile sfinte. Când a fost eliberată, el o aștepta la poartă, îmbrăcat într-o cămașă curată și parfumat. Ne suna la ore târzii ca să ne dea vești despre protejata sa și să-l someze pe Willie să se lepede de păcate și să-L primească pe Domnul în inima sa, căci atunci ar fi putut primi botezul celor aleși și i s-ar fi alăturat fiică-sii sub oblăduirea iubirii divine. Nu știa cu

Cuprins

Muza capricioasă a dimineții	5
------------------------------------	---

Partea întâi

Apele cele mai negre	11
Orice viață e un roman	18
Vizita unui suflet de demult	24
Un cuib pentru Sabrina	29
Suflet de țigancă	33
Cercul puternic al vrăjitoarelor	39
Zile de lumină și de doliu	44
O noră specială	50
Ceai verde pentru tristețe	55
Fetița cu trei mame	60
Mici miracole zilnice	65
Marijuana și silicoane	71
Îngerul morții	74
Viața în familie	77
Mesaje	82
Patru minute de glorie	85
Afurisitul de Moș Crăciun	91
Un pietroi uriaș	94
Dansuri de salon și ciocolată	100
Nebunii ăștia mititei	104
Șopârla cu Pene	108
Tovarăș de drum	111
Puțul secăt	116
Cine vrea o fetiță?	120

Un glas în palat	124
Nici un motiv de recunoștință	127
Vânturi potrivnice	132
Dar navigăm mai departe	136
Un trib foarte bătaios	141

Partea a doua

Începe toamna	151
Pe mâini rele	155
În căutarea unei iubite	160
Cinci gloanțe	166
Meserie de codoașă	169
O soacră de coșmar	174
Lori intră pe ușa din față	178
Călăreții din Mongolia	184
O nuntă memorabilă	187
În China, în căutarea dragostei	191
Vremuri de furtună	194
Altă casă a spiritelor	198
În fuga condeifului	203
Labirintul necazurilor	207
Nevastă la comandă	211
Magie pentru nepoți	214
Imperiul terorii	220
Juliette și copiii greci	222
Jason și Judy	228
Mame buddhiste	232
Piticul pervers	235
Rugăciuni	238
Dragonul de Aur	244
O misiune dezastruoasă	249
Yemayá și fertilitatea	252
Trafic de organe	255
Copiii care n-au venit	259
Striptease	262
Scriitorul meu preferat	264
Un cuplu burhez	267
Gemelele și monedele de aur	271

Doña Inés și Zorro	274
Vara	279
Rituri de inițiere	282
Dragoste interzisă	285
Bunica merge cu tine	289
Meditații	292
Tribul reunit	296
Timp pentru odihnă	300
Un loc tihnit	305